
ZAGREB, OŽUJAK 2025.

POLICY
BRIEF

ANALIZA PROVEDBE
ČLANKA 14. ZAKONA O
KULTURNIM VIJEĆIMA I
FINANCIRANJU JAVNIH
POTREBA U KULTURI TE
PRAKSE DODJELE
PROSTORA ZA KULTURNE
DJELATNOSTI U
HRVATSKIM GRADOVIMA

UVOD I KONTEKST

U srpnju 2022. godine na snagu je stupio Zakon o kulturnim vijećima i financiranju javnih potreba u kulturi (NN 83/2022) (dalje: Zakon) koji regulira dodjelu javnih prostora fizičkim i pravnim osobama koje djeluju u području kulture na nacionalnoj razini i razini jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave (dalje: JLRS). Na nacionalnoj razini prostori za kulturu odnose se na nekretnine u vlasništvu Republike Hrvatske koje su predane na upravljanje Ministarstvu kulture i medija, dok na razini JLRS-a prostorima upravljaju i njima raspolažu predstavnička i izvršna tijela tih jedinica. Zakon propisuje da se kriteriji za dodjelu prostora određuju uredbom (Vlada RH) odnosno općim aktima (JLRS) koji se moraju donijeti godinu dana od stupanja na snagu Zakona.

Gotovo tri godine kasnije, Vlada RH nije donijela uredbu o dodjeli prostora fizičkim i pravnim osobama koje djeluju u području kulture, kao ni srodnu uredbu koja regulira dodjelu prostora organizacijama civilnog društva. Na lokalnim i regionalnim razinama, opće akte o kriterijima za dodjelu prostora za kulturu javnim natječajem ili neposrednom pogodbom donijeli su općine Kostrena i Lovran, gradovi Rijeka, Zagreb, Split, Osijek, Čakovec, Opuzen, Varaždin te Varaždinska županija. Temeljem odluka o dodjeli prostora, Rijeka i Zagreb objavili su i javne natječaje - Rijeka za prostor kluba Palach, a Zagreb za dodjelu ateljea fizičkim osobama.

S obzirom na to da su upravo prostori za rad od presudne važnosti za stabilnost i razvoj organizacija koje djeluju u polju kulture, njihova dodjela ne utječe samo na pojedinačne korisnike, već i na širu kulturnu zajednicu i građane koji sudjeluju u programima. U proteklih pet godina, slijedom zdravstvene, ekonomske i klimatske krize, broj prostora za produkciju, prezentaciju i konzumaciju suvremene kulture i umjetnosti intenzivno se smanjuje, što je posebno vidljivo u većim gradskim središtima gdje djeluje i veći broj kulturnih ustanova, organizacija i inicijativa. Stoga je zakonska regulacija dodjele javnih prostora za kulturu iznimno važan korak u oporavku lokalnih kulturnih scena.

Analiza implementacije odredbi novog Zakona, koju su tijekom 2024. i 2025. godine proveli Savez udruga Klubtura i Mreža društveno-kulturnih centara na primjeru pet većih urbanih središta - Rijeka, Osijek, Split, Zagreb i Dubrovnik - potvrdila je njegovu važnost za transparentno upravljanje javnim prostorima, stabilnost programa i projekata u kulturi te osiguranje načela racionalnog, optimalnog i kvalitetnog korištenja prostora. Istraživanje je kombiniralo analizu nacionalnog javnopolitičkog okvira i usporedbu lokalnih praksi u pet gradova, uključujući analizu dokumenata i provedbu intervjua s 30 predstavnika JLRS-a, organizacija civilnog društva u području kulture, članova povjerenstava za dodjelu prostora te stručnjaka za javne politike. Dizajn istraživanja oblikovan je kroz više faza, počevši od analize postojećih strategija i planova na nacionalnoj i lokalnoj razini, preko terenskog istraživanja u odabranim gradovima, do analize i sinteze prikupljenih podataka.

KLJUČNI PROBLEMI

Izostanak donošenja uredbe o kriterijima za dodjelu nekretnina u vlasništvu RH

Sustavna provedba zakonskih odredbi o dodjeli prostora u kulturi opterećena je izostankom uredbe o kriterijima za dodjelu nekretnina u vlasništvu Republike Hrvatske koja bi definirala kriterije ekonomske održivosti i društvenog interesa obavljanja pojedine kulturne djelatnosti i ocrtala stratešku poziciju kulture unutar nacionalnog političkog okvira. Iz provedenih intervjua i komentara na suradnju na razini JLRS-a i nadležnog ministarstva, teško je izvući konzistentne zaključke te se izjave svode na to da vertikalna suradnja ili nije postojala ili nije ni bila potrebna (riječima jednog od predstavnika gradske uprave: "radite što hoćete"). Stoga su JLRS koje su prve donijele Zakonom propisane opće akte - Odluke o dodjeli prostora - njihov oblik i sadržaj utemeljile na već postojećim lokalnim dokumentima, te nisu pokazale veća međusobna odstupanja u kriterijima.

Nesređeni imovinsko-pravni odnosi i odgovornosti upravljanja prostorima na razini JLRS-a

Kriteriji za dodjelu javnim natječajem i neposrednom pogodbom prostora za rad i drugih nekretnina u vlasništvu JLRS-a imaju nekoliko ključnih sličnosti, koje sve proizlaze iz zajedničkih polazišnih pozicija. Istraživanjem su utvrđeni problemi u samim pretpostavkama za adekvatno upravljanje imovinom JLRS-a kao što su nepotpune evidencije prostora i neriješeni imovinsko-pravni odnosi. Također, na razini gradskih odjela direktno uključenih u procese dodjele prostora (odjeli za imovinu i društvene djelatnosti/kulturu) izostaje učinkovita suradnja, jasna komunikacija i usklađivanje aktivnosti.

Nedovoljno transparentni i neparticipativni procesi dodjele prostora JLRS-a

Povjerenstva za dodjelu prostora ključna su formalna tijela za osiguravanje transparentnosti, pravednosti i učinkovitosti procesa dodjele gradskih prostora namijenjenih kulturi. Izuzev Rijeke, članovi povjerenstava u analiziranim gradovima biraju se bez javnog natječaja, direktnim imenovanjem od strane Gradonačelnika. Isto tako, provedeni intervjui otkrivaju brojne izazove vezane uz participaciju civilnog društva u procesu dodjele prostora za kulturu. Iako postoje formalni mehanizmi poput javnih savjetovanja, akteri često ističu nedostatak međusobnog povjerenja, nepravodobno informiranje, neprihvatanje argumentiranih prijedloga, nejasnu podjelu odgovornosti i nedostatnu koordinaciju između gradskih tijela.

Nejasni i neadekvatni kriteriji za dodjelu prostora JLRS-a

Izradama Odluka JLRS-a nisu prethodile sveobuhvatne analize potreba za prostorima i mapiranje potencijalnih korisnika, što dovodi do višestrukih problema. Kriteriji se podjednako primijenjuju bez obzira na tip i namjenu prostora. Problematici su kriteriji nagrađivanja zajedničkog korištenja, kriteriji većeg bodovanja javnog i raznolikog kulturnog programa u prostoru, kao i obuhvat te raznolikost aktera koji se planiraju uključiti u korištenje prostora, a koji ne uzimaju u obzir kvadraturu i inicijalnu namjenu prostora. Dvojbeni su kriteriji koji se odnose na razvijenost i profesionalizaciju organizacije: iako je nesumnjivo za upravljanje određenim javnim prostorima potrebna određena stabilnost, godine prethodnog djelovanja mogu biti prepreka mlađim organizacijama i akterima u području interdisciplinarnih praksi za inicijalno osnaživanje i razvoj koji prostor za rad donosi. Jedna ispitanica s civilne scene se pita "što reflektira kriterij broj zaposlenih kad istovremeno Grad nema institucionalnu podršku za organizacije u kulturi?".

Neadekvatnost ponuđenih prostora JLRS-a

Kao što su uočili intervjuirani sudionici, velika je razlika između uredskih prostora, prostora za produkciju umjetničkih radova, prostora za njihovu prezentaciju odnosno javnu izvedbu, odnosno javnih prostora koji moraju primiti i određenu publiku, ili prostora koji trebaju spojiti sve ove funkcije. Intervjui provedeni u okviru istraživanja ukazuju na neadekvatnost ponuđenih gradskih prostora za raznovrsne potrebe rada u kulturi. Sugovornici ističu nedostatak prostora za specifične vrste kulturnog djelovanja (izvedbeni prostori, multifunkcionalni prostori, uredi, skladišta, ateljei, itd.) kao jedan od glavnih izazova za razvoj lokalnih kulturnih scena.

PREPORUKE

Ova lista preporuka odnosi se na sve razine odlučivanja o dodjeli javnih prostora za kulturu: Vladu Republike Hrvatske, Ministarstvo kulture i medija, izvršna i predstavnička tijela jedinica lokalnih i regionalnih samouprava, upravne odjele za imovinu i društvene djelatnosti/kulturu te povjerenstva za dodjelu prostora.

UNAPREĐENJE SUSTAVA UPRAVLJANJA KULTURNIM SEKTOROM

- ◆ Prepoznati prostore za kulturu kao ključan resurs za razvoj kulturnog sektora, a osobito nezavisne kulture
- ◆ Izraditi i dosljedno provoditi dugoročne kulturne strategije s jasno definiranim prioritetima, ciljevima i načinima njihova ostvarenja
- ◆ Strateški prioritizirati dodjele prostora za kulturne djelatnosti
- ◆ Razviti kratkoročne planove potreba za kulturnim prostorima, kao i planove njihove dodjele
- ◆ Potaknuti aktivnije uključivanje građana, kulturnih organizacija, civilnog društva i drugih relevantnih dionika u strateško planiranje i donošenje odluka
- ◆ Pridonijeti kapacitiranju dionika za informiranje i razumijevanje postupaka i odluka koje se na njih odnose
- ◆ Poticati razvoj nezavisne kulture kao podsektora čiji su kulturno-umjetnički proizvodi dostupni najširem krugu građana
- ◆ Jačati ljudske i prostorne kapacitete upravnih odjela zaduženih za provedbu odluka o dodjeli prostora
- ◆ Uspostaviti jasne procedure odgovornosti u postupcima odlučivanja o prostorima

- ◆ Uvesti sustav javnog izvještavanja o načinu korištenja prostora, provedenim programima i aktivnostima u prostoru
- ◆ Implementirati zakonske odredbe o donošenju uredbe (Vlada RH) i općih akata (JLRS), te temeljem njih redovito objavljivati javne pozive za dodjelu prostora za kulturu

davna tijela upravnih odjela za kulturu i imovinu, javna *policy* događanja organizirana u suradnji s organizacijama civilnog društva)

- ◆ Jasno definirati naknade za korištenje prostora u suradnji i u skladu s potrebama kulturnih aktera
- ◆ Faze raspisivanja natječaja za određene prostore planirati prema hitnosti i potrebama utvrđenima prilikom mapiranja

---

USPOSTAVA TRANSPARENTNOG SUSTAVA DODJELE PROSTORA ZA KULTURU

- ◆ Provesti sveobuhvatno mapiranje potreba dionika te postojećih i potencijalnih prostora
- ◆ Uspostaviti jasne i transparentne natječaje s kriterijima kvalitete programa i društvene važnosti
- ◆ Otvoriti javne pozive za članove Povjerenstava za dodjelu prostora u kulturi
- ◆ U odluke o dodjeli dodati zapisnike povjerenstava, detaljna obrazloženja i objavu kriterija prema kojima je organizacija prepoznata od posebnog interesa
- ◆ Redefinirati kriterije ekonomske održivosti kako bi se uveo širi spektar pokazatelja koji uključuju društvenu vrijednost organizacija, njihovu ulogu u lokalnoj zajednici i dugoročan doprinos kulturnom sektoru
- ◆ Listu kriterija za dodjelu ne uključivati automatizmom u sve natječaje za prostore, već ju koristiti kao repozitorij kriterija koje je u natječaje moguće uključiti ovisno o karakteristikama prostora koji se daje u natječaj
- ◆ Kontinuirano uključivati sve relevantne aktere u procese savjetovanja, a ne samo kroz javno savjetovanje pred donošenje odluka (pr. kroz povjerenstva, radne grupe, savjeto-

---

USPOSTAVA CJELOVITOG REGISTRA IMOVINE

- ◆ Započeti ili dovršiti izradu registra državne imovine odnosno imovine u vlasništvu JLRS-a, uključujući i zasebni popis prostora namijenjenih civilnom društvu u kulturi
- ◆ U popisu prostora namijenjenih kulturi i civilnom društvu, označiti i one koji su u suvlasništvu ili u imovinsko-pravnom postupku, uz opasku da se radi o mogućnosti privremenog korištenja
- ◆ Registre imovine organizirati na način da pružaju sve potrebne informacije za procjenu primjerenosti i iskoristivosti prostora, što uključuje: adresu, kvadraturu, karakteristike, tlocrt, fotografije unutrašnjosti i eventualno vanjštine te druge relevantne karakteristike, ovisno o namjeni prostora
- ◆ Identificirati prostore koji su odmah dostupni za korištenje, kao i one koji zahtijevaju prilagodbu, obnovu ili gradnju

---

INTEGRACIJA KULTURE U URBANISTIČKE POLITIKE

- ◆ Povezati prostore za kulturu s općim urbanističkim politikama i razvojnim planovima gradova

- ◆ Osigurati ravnomjernu distribuciju kulturnih sadržaja u sve dijelove grada kako bi se povećala dostupnost kulture i participacija građana

---

OSIGURANJE DUGOROČNE FINANCIJSKE I INFRASTRUKTURNE PODRŠKE ZA AKTERE U KULTURI

- ◆ Kontinuirano ulagati u obnovu i prenamjenu gradskih prostora za kulturu kroz jasno definirana kapitalna ulaganja
- ◆ Uz ulaganja u postojeću infrastrukturu, ulagati u privođenje svrsi drugih prostora koji mogu služiti kulturnoj namjeni, što uključuje akviziciju drugih objekata ili izgradnju novih, kako bi se nadoknadilo za ograničenu dostupnost postojećih prostora u javnom vlasništvu
- ◆ Omogućiti financijski stabilne uvjete za provođenje aktivnosti kroz programske (javne potrebe u kulturi) i lokalne institucionalne podrške organizacijama civilnog društva koje djeluju u polju kulture
- ◆ Podržati nezavisne kulturne aktere kroz modele sudioničkog upravljanja, jačajući tako raznolikost i participaciju u kulturnom životu
- ◆ Jačati suradnju između različitih sektora za učinkovitije korištenje prostora i održivost kulturnih aktivnosti

Savez udruga Klubtura / Clubture je neprofitna, inkluzivna, participativna mreža organizacija osnovana s ciljem jačanja suradnje među organizacijama nezavisne kulture na području Republike Hrvatske, kroz razmjenu kulturno-umjetničkih sadržaja i programa, radi povezivanja i osnaživanja lokalnih kulturnih scena. Glavne aktivnosti mreže usmjerene su programskom povezivanju, podizanju javne vidljivosti i organizacijskom razvoju te jačanju utjecaja nezavisne scene na promjenu institucionalnog okvira u kojem djeluje. U 2025. godini članstvo Klubture čini 68 udruga, umjetničkih organizacija i neformalnih inicijativa.

Mreža društveno-kulturnih centara (DKC-HR) osnovana je na inicijativu saveza, platformi i organizacija koje zagovaraju uspostavu institucionalnog okvira za društveno-kulturne centre, su-upravljaju centrima u Hrvatskoj po načelu sudioničkog upravljanja, razvijaju modele civilno-javnih partnerstava u kulturi, te pružaju podršku postojećim centrima i lokalnim inicijativama kroz prijenos znanja i iskustava. U 2025. godini DKC-HR čini 7 saveza koji zastupaju preko 150 organizacija, dvije udruge i ustanova osnovana temeljem civilno-javnog partnerstva.

Cjeloviti istraživački izvještaj Analiza provedbe članka 14. Zakona o kulturnim vijećima i financiranju javnih potreba u kulturi te prakse dodjele prostora za kulturne djelatnosti u hrvatskim gradovima dostupan je na [istaknutom linku](#).

Policy brief izrađen je u okviru projekta „Javni prostor je ključan za sudjelovanje građana: kapacitiranje dionika u kulturi za implementaciju i praćenje Glave IV Zakona o kulturnim vijećima i financiranju javnih potreba u kulturi” koji provodi Savez udruga Klubtura zajedno s Mrežom društveno-kulturnih centara. Financirano sredstvima Europske unije. Izneseni stavovi i mišljenja su stavovi i mišljenja autora i ne moraju se podudarati sa stavovima i mišljenjima Europske unije ili Europske izvršne agencije za obrazovanje i kulturu (EACEA). Ni Europska unija ni EACEA ne mogu se smatrati odgovornima za njih. Program Impact4Values sufinancira Ured za udruge Vlade Republike Hrvatske. Stajališta izražena u ovoj publikaciji isključiva su odgovornost Saveza udruga Klubtura i ne odražavaju stajalište Ureda za udruge Vlade Republike Hrvatske.